

ÉRKEZETT
Tolna @
2016 OKT 05.
20450

Smolek Erika

Feladó: TM Orvosi Kamara <tmok@orvosikamara.t-online.hu>
Küldve: 2016. szeptember 29. 13:31
Címzett: rendelet@szekszard.hu
Tárgy: Egészségügyért kitüntető cím elnevezésére javaslat
Mellékletek: Tormay Károly.doc

10.

Önkormányzati O.
Smolek Erika

MOK Tolna Megyei Területi Szervezet
7100 Szekszárd, Hunyadi u. 3. Fsz.1.
Levél cím: 7101 Szekszárd, Pf.:407., Tel./fax: 74/418-783 Mobil:30/402-8880
E-mail: tmok@orvosikamara.t-online.hu

Ikt. sz: 75-2/2016

Ügyintéző: Deliné Kohajda Anikó

Tárgy: Kitüntető cím elnevezéséhez javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város
Jegyzője

Dr. Molnár Kata
Jegyző

Tisztelt Jegyző Asszony!

Kérésének megfelelően a Magyar Orvosi Kamra Tolna Megyei Területi Szervezete javaslatot tesz az Egészségügyért kitüntető cím elnevezésére, melyet mellékelten megküldünk.

Továbbá köszönettel elfogadjuk az Egészségügyi kitüntető cím előkészítő csoportjába való felkérést.

Szekszárd, 2016. szeptember 29.

Tisztelettel:

Dr. Andriska István
MOK Tolna Megyei TESZ
Elnök

Tormay Károly (1804-1871)

Tormay Károly orvosdoktor, baromorvos és sebézmester a szekszárdi Ferenc kórház és a „megye orvosi rendszerének” igazgatója, Tolna vármegye táblabírája volt.

1804-ben született Vácon. Gimnázium tanulmányait szülőhelyén, Budán és Pesten végezte. Krenmüller Károlyként született, majd nevét Tormayra magyarosította.

A „bölcseleti tudományokból 1823-ban, az orvosi tudományokból pedig az 1827. évben tett eredményes vizsgát. Orvosi oklevelét a pesti egyetemen szerezte az ideglázzól írt munkája után.

Ezután bejárta Európát ahonnan hazatérve, 1830 májusától a Magyar Királyi Egyetem baromorvos tanszékén, mint „segéd-tanító” foglalatzkodott. Az 1831 évben jelent meg fogbetegségekről szóló tanulmánya.

1832 augusztusában, a Szekszárdon tartott közgyűlésen nevezték ki Tolna megye tiszteletbeli főorvosává, egyben a Ferenc kórház és a rabok orvosává. Ezen hivatal 10 évi viselése után 1842. október 15-én lett a megye „rendes főorvosa”. Szekszárdon lakott, a Bezerédj u. 1. szám alatt a mai is látható, saját tervei szerint épített házban.

Szekszárdon jelent meg a „Rövid utasítás törvényszéki orvosoknak” c. munkája. Másik ennél nagyobb gyakorlati jelentőségű, Szekszárdon írt munkája „Bábászati kalauz”, ami magyar és német nyelven jelent meg. Ezért a kiadványért helytartótanácsi dicséretben részesült. A kiadvány sikerét mutatja, hogy az akkori vármegyék többsége rendelt belőle, az egészségügyi dolgozók részére.

Tormay Károly munkássága idején a betegforgalom évről-évre nőtt a szekszárdi kórházban. 1839-ben a kórház bővítés tervezésével és a költségvetés elkészítésével Tormay Károlyt bízták meg, az ő nevéhez fűződik még a Városháza belső tervezése. 1847-ben Tormay Károly sürgetésére kezdtek el építeni a kórház melletti „orvosi lakot” is.

1848-ban a Honvédelmi Minisztérium egészségügyi osztályának élén Stáhly Ignác állt, aki a kórházrendszer gyors felállításával Tormay Károlyt bízta meg. Feladatul kapta a legnagyobb helyőrségi kórházak megszervezését.

Az Ipar- és Kereskedelmi Minisztérium keretei között felállított „polgári egészségügyi osztály” munkatársai közé meghívták Tormay Károlyt, aki ezt elfogadva – miniszteri tanácsosi rangban – a kórházügy felügyelője lett.

A szabadságharc idején, mint egészségügyi tanácsnok, a főtábori kórházak igazgató-főorvosa, szervezete Tolna megyében is a szükségkórházakat: Ozorán, Simontornyán, Dunaföldváron.

A szabadságharc bukása után a Budai Helytartóság egészségügyi tanácsosa, 1858-1861 között Esztergom tiszti főorvosa, 1861 után pedig a Szent Rókus Kórház igazgatója és Pest tiszti főorvosa lett. A kiegyezést követően lemondott minden tisztségéről.

Fia Tormay Béla állatorvos professzor, számos állatgyógyászati alapkü szerzője.

Szám: IV/B. 180/2016.
Üi: Smolek Erika kodifikátor

Tárgy: Kitüntető cím elnevezése

Dr. Molnár Kata
jegyző

Önkormányzati
Smolek E.

Tisztelt Jegyző Asszony!

Az egyesületben tevékenykedő egészségügyben dolgozó, egészségügyi kérésekben járatos szakemberek véleményét figyelembe véve a következő javaslatokat szeretnénk tenni a két új kitüntető címmel kapcsolatosan. Két olyan személyt szeretnénk javasolni, akik sokat tettek a Balassa János Kórház fejlesztése terén, nevüket méltán viselhetnék a díjak. Ha Kelemen Endre helyett más lesz az egészségügyi ellátás kategória névadója, akkor Tanárky Árpádot abban a kategóriában is javasolnám.

1. Egészségügyi ellátás - Dr. Kelemen Endre

A 2015-en elhunyt Dr. Kelemen Endre sebész főorvost javasoljuk, amennyiben a felesége ehhez hozzájárul. Életrajza, nekrológja ismert, megírták sok helyen, ezért az ő életútját nem részleteznénk.

2. Szociális szféra – Dr. Tanárky Árpád

Tanárky Árpád 1892-től 1926-ig, azaz 34 évig volt a Tolna Megyei Balassa János Kórház igazgatója. Nagykőrösön született 1863-ban. Középiskoláit és egyetemi tanulmányait Budapesten végezte, majd szintén Budapesten és Párizsban végezte orvosi alapgyakorlatát, utána került a Ferenc Kórház élére. Rendkívül sokat tett az intézményért: a kórház bővítését szorgalmazta. Kedvező lehetőség adódott erre a bábaképző létesítésével, a hozzá kapcsolódó szülészeti osztálynak az elmeosztállyal együtt való megépítésével. A bővítés nyomán a kórház több osztályra tagozódhatott: belgyógyászat, fertőző osztály, sebészet, elmeosztály és szülészeti osztály működött ekkor az intézményben. A századforduló utáni években további belső átalakításokkal és az igazgatói ház megvételével a kórház 370 ágyas lett. Valamennyi helységet vízvezetékekkel látták el, vízöblítéses WC-eket létesítettek. Az I. világháború alatt szükségkórházak is létrejöttek Szekszárdon, de a kórház – az orvos és ápolószemélyzet hiányában, a behurcolt galíciai himlő ellenére is - jól fejlődött. Az igazgató úr új tervek

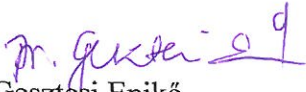
valósított meg: pékséget hozott létre, konyhakertet műveltetett, lovakat vásárolt. Közben tovább bővült a kórház, ti. már a szembetegségeket is külön osztályon kezelték. A kórház helyzete a Tanácsköztársaság bukása után nagyon nehézé vált. Ezért Tanárky igazgató úr a kórház állami tulajdonba vételét szerette volna elérni. Ez 1922-ben meg is történt. A minisztérium 40 millió koronát utalt ki (megemelték az ápolási díjakat is), így a kórház működőképes maradt egészen 1926-ig, Tanárky Árpád nyugalomba vonulásáig.

Szakirodalom:

Dr. Szentgáli Gyula: A szekszárdi kórház 175 éve. Szekszárd, 1976. 78-94.

Szekszárd, 2016. augusztus 29.

Tisztelettel:

Dr. Gesztesi Enikő
az egyesület elnöke

TOLNA MEGYEI EGYESÜLET
HONISMERETI EGYESÜLET
7100 Szekszárd, Perczel utca 4.
Tel: 74/410-645, 06 20/310-3
Adószám: 18857175-1-17

KACZIÁN JÁNOS
ny. levéltári főtanácsos
7100 Szekszárd, Herman Ottó u. 8. fsz. 1.
Telefon: 74-410-999; 30-328-0741
E-mail: janos.kaczian@vipmail.hu

Jogi Ig.
Önkormányzat
Súgó E.

Dr. Molnár Kata jegyző
Szekszárd MJV Polgármesteri Hivatala
7100 Szekszárd

Tisztelt Jegyző Asszony!

Kérésére javaslatot teszek a város két új kitüntető címének elnevezésére. Mindkét esetben a munkásságukkal városunkhoz kötődő és hivatásuk szerint az egészségügy, illetve a szociális ellátás terén kiemelkedő érdemeket szerzett személyekről van szó.

Az életrajzi összefoglalókban felsorolt adatok és érdemek több helytörténeti publikációban, köztük pl. a *Szekszárd város történeti monográfiája* című kötetben is ellenőrizhetők.

2016. augusztus 30.

Tisztelettel:

AZ EGÉSZSÉGÜGYÉRT kitüntető cím névadójára három javaslatot teszek:

BABITS MIHÁLY

orvos

(Somogy megye, 1768. – Szekszárd, 1830.)

A Tolna vármegyei Ferenc kórház első orvosa, a költő dédapja. Hivatását katoniorvosként kezdte Pesten, az ott szerzett tapasztalatait Tolna megye javára hasznosította. 1801-ben telepedett le Szekszárdon és részt vett a kórház alapításában. 1802-ben őt nevezték ki a vármegye tiszteletbeli főorvosává, majd 1817-től haláláig töltötte be a megye valóságos főorvosának tisztségét. Nagy érdemeket szerzett Tolna vármegye egészségügyi viszonyainak javításával. Szekszárdról irányította és szigorúan ellenőrizte a himlő elleni oltásokat, megszervezte a szekszárdi ispotályt és annak kórházzá fejlesztését. Nevéhez fűződik a vármegye képzett bábákkal való ellátása, a szembetegségek gyógyítása, a patikák ellenőrzése és a kuruzslás elleni fellépés. Elkészítette a kórház működési és betegápolási szabályzatát, amelynek érdekessége, hogy bort is javasolt a gyógyulás érdekében.

Munkásságáról számos tanulmány és leírás készült. Szülőmegyében emlékülést tartottak a tiszteletére. Életútjának és érdemeinek fontos összefoglalása jelent meg *Dr. Babits Mihály, a népegészségügy szervezője, a költő Babits Mihály dédapja halálának 180. évfordulójára* címmel, az Egészségtudomány, LV. évfolyam, 2011. 1. számában.

Dr. KELEMEN JÓZSEF

orvos

(Szekszárd, 1888. június 25. – 1944. augusztus 15.*)

A Szekszárdon született orvos Budapesten végezte az egyetemi tanulmányait, 1911-ben kapott orvosi diplomát. Több mint három évtizedig látta el a *Szekszárd város orvosa* tisztséget és hivatást (1913-1944).

Munkássága iránti tisztelete jeléül Szekszárd város emléktáblát állított dr. Kelemen József lakóházán (Bartina utca 3. szám) a következő szöveggel:

„E házban született
Dr. KELEMEN JÓZSEF (1888–1945)
aki városunk köztiszteletben álló
tisztiorvosa volt.
1988.
Szekszárd Város Tolna Megyei
Tanács Tanácsa Kórháza”

Bár Kelemen József 1926-ban az izraelita hitről családjával együtt áttért a református vallásra, 1944-ben deportálták, és valószínűleg Németország egyik koncentrációs táborában halt meg.

Kardos Klárával kötött házasságából három gyermekük született. Endre nevű fia (1921-2000) Szekszárd MJV díszpolgára, az apja hivatását folytató Széchenyi díjas orvos volt.

* Halottá nyilvánításának dátuma.

DR. KRAMOLIN GYULA
orvos
(Szekszárd, 1868. – Szekszárd, 1931.)

A szekszárdiak körében rendkívül népszerű orvos Grácban szerezte diplomáját (1892). Ugyanott, majd Budapesten kezdte hivatásának gyakorlását. Haláláig, harminc évig nyújtott testi és lelki gyógyszert betegeinek Szekszárdon. Magánorvosként kezdte, majd 1910-től járási, 1926-tól vármegyei tiszti főorvos. Az első világháború idején 223 ágyas hadikórházat állított fel Szekszárdon, melynek vezetője és orvosa volt. A szegények doktorának is hívták, mert – ahogy a nekrológiájában emlékeznek meg róla (Tolnamegyei Újság, 1931. október 4. 24.) – „Órákat töltött szenvedő embertársai betegágya mellett, nem gondolt arra, hogy ezalatt mennyi jövedelemtől esik el.”

Hivatásának gyakorlása mellett számos közéleti feladatot vállalt. Megválasztották az Országos Orvosszövetség igazgató tanácsa tagjának, a tiszti főorvosi bizottság elnökének, majd a szövetség alelnökének. Alelnöke volt a Tolnavármegyei Közművelődési Egyesületnek, és tagja Szekszárd város képviselő-testületének.

Sírja (amely helyi védelemre szorul) az újvárosi temetőben van.

Javaslatok A SZOCIÁLIS ELLÁTOTTAKÉRT kitüntető cím névadójára:

Az intézményes szociális ellátás kiépülése előtt, majd egy ideig azzal párhuzamosan, civil kezdeményezések, egyesületek látták el a rászorulókról történő gondoskodási teendőket. Az egyesületek vezetői általában jeles közéleti személyek hitvesei, szociálisan érzékeny asszonyok, anyák voltak. Közülük is kiemelkedik sok éves tevékenységével két szekszárdi hölgy:

SIMONTSITS BÉLÁNÉ
a szociálisan rászorulóknak segítője
(Bölcske, 1850. – Szekszárd, 1911.)

Tolna megye alispánjának felesége húsz évig volt tevékeny pártfogója és egy ideig elnöke (az 1836-ban alakult) Szekszárdi r. k. Kisdédóvó és Gyermekmenhelyet Fenntartó Egyesületnek. Rendszeresen gondoskodtak 100-150 rossz sorban élő, vagy árva gyermekről. Az egyesület az ő vezetésével céljának tekintette, hogy „vallási különbségre való tekintet nélkül a szekszárdi gyermekeknek apácák vezetése mellett óvodát és menhelyet biztosít.” Szociális gondoskodó munkáját kiterjesztette a szegény sorsú felnőttekre is. Megszervezte a szekszárdi népkonyhát, amely 1893-tól több ezer adag meleg ételt és kenyeret osztott ki rászoruló családoknak. Simontsits Béláné vezetésével az egyesület a szociális gondoskodás több formáját találta ki és vezette be Szekszárdon, köztük pl. a szegényház-látogatást, az anya- és csecsemővédelmet, a fogházmissziót. Fiatal leányokat tanítottak a szociális- és karitatív munkára. Munkássága elismeréseként halála után róla nevezték el (a többször átkeresztelt) ma Szent László utcaként ismert Séd patak menti utcát.

TRIEBLER IRMA
óvónő
(Németelemér, 1855 körül – Szekszárd, 1929.)

Négy évtizedig a Szent Vince Leányai rend tagja, az óvodaegylet alelnöke, a népkonyha vezetője, Simontsits Béláné közvetlen munkatársa és szociális munkásságának folytatója. Egyik szervezője a kibontakozó Vöröskereszt mozgalomnak, a szegények javára műsorral, gyűjtéssel egybekötött Gyermeknapoknak. Jelszava: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni!” Ennek szellemében végezte önfeláldozó gondoskodó munkáját. A Szekszárdi Szociális Misszió Társulat (alakult 1920-ban) keretein belül folyó szociális gondoskodás során környezettanulmányokat készített, otthontalanoknak gyermekszobát rendezett be játékokkal, kelengyére gyűjtött árva leányok számára, gyümölcsfa-csemetéket osztott szegény családoknak, stb. A világválsággal fenyegető években ismeretterjesztő programokat szervezett családvédelem, házasság, gyermekgondozás, a fertőző gyermek ápolása, tüdőbeteg a családban, stb. témakörökben.

Halála után egy ideig az ő nevét viselte a ma Szent László utcából nyíló ún. csonka utca.